7/6838

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ
BAŞKANLIĞI

SAYI: B.02.1.DİE.0.11.00.02/906- 178

KONU: Soru Önergesi

25/04/2002

T.C. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİ
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'na)

İLGİ: 05.04.2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/6838-14590/34244 sayılı yazınız.

İlgi yazıda yer alan Sayın Sivas Milletvekili Doç. Dr. Abdüllatif ŞENER tarafından yöneltilen Devlet İstatistik Enstitüsü çalışmalarına ilişkin sorulara verilen açıklamalar ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Tuncа TOSKAY
Devlet Bakanı

Tel : (312) 417 64 40/ (Santral 20 hat)
: (312) 418 87 19
: (312) 425 35 14
Telefax: (312) 425 33 87
Telex: 44 421 DİETR
Adres: Necatibey Caddesi No:114 06100/ANKARA

7-6838

Aşağıda yapılan açıklamalarda, Devlet İstatistik Enstitüsü'nde Avrupa Birliğine uyum çalışmalarının genel bir değerlendirmesi yapılmış ve daha sonra soru önergesinde yer alan sorulara cevaplar konu başlıkları altında verilmiştir.

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ'NDE AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM ÇALIŞMALARI

KATILIM ORTAKLIĞI BELGESİNDE İSTATİSTİK UYUMU

Katılım Ortaklığı Belgesi'nde, istatistik ile ilgili kısa ve orta dönemde aşağıdaki öncelikler yer almıştır.

Kısa dönemde (2002 Mart ayına kadar);

- Özellikle demografi ve sosyal istatistikler, bölgesel istatistikler, iş istatistikleri, dış ticaret istatistikleri ve tarım istatistikleri olmak üzere, istatistiklerin daha da geliştirilmesi için bir strateji benimsenmesi;
- İşyeri kayıt sisteminin AB standartlarına yaklaştırılması.

Orta dönemde (2004 yılı sonuna kadar)

- Özellikle Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GDP) Tahminleri, Harmonize Tüketici Fiyat Endeksleri, Kısa Dönem Göstergeleri, Sosyal İstatistikler, İşyeri Kayıtları ve Ödemeler Dengesi başta olmak üzere AB'nin uygun istatistik metodoloji ve uygulamalarının benimsenmesi;
- Makro-ekonomik istatistiklerin AB mevzuatı ile daha fazla uyumlulaştırılması;
- İdari kapasitenin geliştirilmesi ve personelin yeterince eğitilmesinin sağlanması.

Bu unsurları göz önüne alan Kurumumuz, çalışmalarına ivedilikle başlamış ve kısa bir süre içerisinde **Ulusal Planın "istatistik" bölümünü hazırlamıştır**. Oldukça hacimli olan bu bölümde, ayrıntılı bir şekilde kısa ve orta dönemde yapılacak uyum çalışmaları anlatılmıştır. İstatistik uyumu kapsamında özetle, idari kapasitenin güçlendirilmesi, yasal mevzuatın yenilenmesi, istatistiki tanım ve sınıflamaların benimsenmesi, işyeri kayıtlarının yeniden oluşturulması, ulusal hesaplar sistemimizin ESA 95'e göre uyarlanması ve personelin niteliklerinin geliştirilmesi için atılması gereken adımlardan bahsedilmiştir.

AVRUPA BİRLİĞİ İSTATİSTİK SİSTEMİNE UYUM'UN ANLAMI NEDİR ?

Avrupa Birliği İstatistik Sistemine uyum şu şekilde özetlenebilir:

- Üretilen istatistiklerin tanım ve yöntem bakımından tüm AB üyesi ve aday ülkeler için karşılaştırılabilir olması,

- Devlet İstatistik Enstitüsü'nün ve bütün **Türk İstatistik Sistemi'nin tepeden tırnağa yenilenmesi** ve bu bağlamda **tanım, kavram, yöntem, sınıflama, yayın peryodu** gibi hususlarda AB ile aynılığın sağlanması,

- Ülkemizin AB ile yürüteceği müzakerelerde temel girdi olarak uyumlu ve karşılaştırılabilir istatistiki verilerin kullanılması, Örneğin, ekonomik ve

toplumsal veya en teknik detaylardaki konularda, AB ile müzakere sürecinde, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından üretilecek verilere hayati derecede ihtiyaç duyulacaktır. Bu açıdan, AB normları düzeyinde üretilmeyen veriler, aynı zamanda müzakerelerin bir çok alanında görüşmelerin aksaması demek olacaktır. Dolayısı ile, bu kurumumuz tarafından yapılacak çalışmalar stratejik önem kazanmaktadır.

DİE'DE UYUM ÇALIŞMALARI HANGİ DÜZLEMDE SÜRMEKTEDİR ?

DİE, bu günlerde tarihinin en yoğun ve kritik bir sürecini yaşamaktadır.
Avrupa Birliği İstatistik Sistemine uyum çalışmalarına özel bir önem verilmiş ve **Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat)** ile yakın işbirliği içerisine girilmiştir.

İDARİ-TEKNİK ÇALIŞMALAR

Konunun öneminin farkında olan DİE, Helsinki Zirvesi ile başlayan sürece ivedilikle katılmış, vakit geçirmeden Eurostat ile temaslara başlamış ve kurum içerisinde birtakım önlemler almıştır.

Burada şu hususun iyi bilinmesi gerekir ki,

> ***AB istatistik alanındaki uyum çalışmaları, üyelik kriterlerinin yerine getirilmesi bakımından zaruri olmasının yanısıra, gerçekte DİE tarafından modern bir istatistik kurumu oluşturmak için, AB konusu olmasa da, reform anlamında yapılması zorunlu çalışmalardır.***

Dolayısı ile, ülkemizin Avrupa Birliği'ne adaylığı bir fırsat olarak değerlendiren Enstitümüz, iş yükünün zorluğunu ve ağırlığını da dikkate alarak, bu amacı gerçekleştirmenin iyi bir stratejik planla mümkün olabileceğini görmüş; geliştirdiği plan çerçevesinde, kısa ve orta dönemli önceliklerini belirleyerek uygulamaya geçmiştir. Bu kapsamda, yapılan bazı çalışmaları şöyle sıralayabiliriz.

İlk aşamada;

- istatistik alanındaki AB müktesebatının incelenmesi,
- mevcut yapı ile karşılaştırılması,
- istatistik sisteminde yer alan diğer kamu kurum ve kuruluşlarımız ile koordinasyonun sağlanması ve
- atılacak adımların belirlenmesi

amaçlarını gerçekleştirmek için 9 **Alt-Komite** kurulmuştur. Bu alt komiteler şunlardır:

- Tarım İstatistikleri
- Demografik ve Sosyal İstatistikler
- İş İstatistikleri
- İşyeri Kayıtları
- İstatistiki Veri ve Bilgi Dağıtımı Politikaları
- Ulusal Hesaplar
- Enerji İstatistikleri
- İstatistiki Veri ve Bilgi Dağıtımı
- Yasal Mevzuat

Alt-Komite çalışmalarına yaklaşık 25 diğer kamu kurumundan temsilciler de dahil edilmiştir. Bu Alt-komiteler, kendi içlerinde 40 çalışma grubuna ayrılmıştır. **Bu şekilde, istatistik uyumu konusunun tüm teknik ve yasal detayları ayrıntılı bir biçimde incelenmekte olup, bu konudaki öğrenme ve kavrama süreci hemen hemen tamamlanma aşamasına gelmiştir.**

Böyle bir çalışma stratejisinin oluşturulmasının yanısıra, bu yöndeki çalışmaların diğer temel unsurlarını şöyle sıralayabiliriz:

1. Yeni sürecin gereklerinin anlaşılması ve stratejilerin belirlenebilmesi için Enstitü yönetiminin Eurostat ile yaptığı uzun görüşmeler ve çabalar sonucunda,

    - İstatistik uyumu açısından diğer aday ülkeler için uygulanan programlara, DİE'nin de hiç bir ayırım olmaksızın katılması sağlanmış ve
    - DİE için bir "katılım öncesi stratejisi" oluşturulmuştur.

2. Avrupa Birliği İstatistik sisteminin benimsenmesi çalışmaları, herşeyden önce Enstitü personelinin teknik bilgi ve kapasitesinin geliştirilmesini gerektirmektedir. Bunun için, DİE'nin Eurostat nezdindeki çabaları sonucu, **uzmanlarımızın Eurostat tarafından düzenlenen teknik toplantılara katılmaları sağlanmıştır.** Bu kapsamda, 2001 yılında yaklaşık 35 teknik toplantıya katılım gerçekleştirilmiştir. Üstelik, bu toplantılar için **Enstitü bütçesine hiç bir yük gelmemiştir. Masrafların tamamı Avrupa Birliği Fonlarından karşılanmıştır.** 2002 yılında ise yine aynı yöntemle 100'den fazla toplantıya katılım sağlanması ilgili Türk ve AB kurumları tarafından kararlaştırılmıştır.

3. Çalışmalarımızın teknik boyutu bazı alanlarda **Eurostat danışmanlarına** ihtiyaç ortaya çıkarmıştır. Bunun için, yine tüm masrafları AB fonlarından olmak üzere geçen yıl içerisinde toplam **8 alanda Eurostat danışmanları** Enstitümüze gelerek danışmanlık hizmeti vermişlerdir. 2002 yılı için yine aynı kapsamda 2 AB danışmanı Enstitümüzde hizmet vereceklerdir.

KONULAR İTİBARİYLE BAZI ÇALIŞMALAR

1. Devlet İstatistik Enstitüsü Yasasının Değiştirilmesi

- ✓ AB istatistik müktesebatına uyumun en önemli noktalarından birisi, **DİE yasasının değiştirilmesi** ve AB üyesi ülkelerindeki gibi zamanımızın gereksinimlerine cevap veren modern bir yasanın çıkarılmasıdır.
- ✓ Daha önce çıkarılmış bulunan istatistik ile ilgili yasalar, günümüzün gereksinimlerinin **gerisinde** kalmıştır. Dolayısı ile, mevcut yasal altyapı ile AB standartlarına ve zamanımızın ihtiyaçlarına cevap vermek mümkün değildir.
- ✓ Şu anda, Enstütümüz bünyesinde oluşturulan "Yasal Mevzuat Komitesi" **bir yasa taslağı** üzerinde çalışmaktadır. Ulusal Planda kısa vadeli öncelikler içerisinde yer alan çalışma taslağının kısa bir süre zarfında bitirilmesi beklenmektedir. **Bu kanun Türk İstatistik Sistemi'nin esaslarını reforme** edecek ve modern bir istatistiki altyapının yasal çerçevesini oluşturacaktır.

- ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulacak Yasa Taslağı
  - o Veri güvenliği ve gizliliği ilkelerini,
  - o Veri dağıtım politikalarının ana unsurlarını,
  - o Çok yıllı planların hazırlanması ile ilgili temel ilkeleri,
  - o Türk İstatistik Sisteminde özellikle kullanıcı perspektifinin rol almasını sağlayacak ve üyeleri diğer kamu ve özel kurum ve kuruluşlarımızdan oluşacak **"İstatistik Konseyi"**nin yeniden yapılanması hakkındaki hükümleri,
  - o Teknik özerkliğin tanımlanması ile ilgili önlemleri,
  - o DİE'nin istatistik sistemi içerisindeki rolünü güçlendirmeye dönük ilkeleri,
  - o AB ve Birleşmiş Milletler resmi istatistik temel ilkelerini

içerecektir. Bütün bunların yanısıra, **fonksiyonel bir yeniden yapılanmayı yansıtan organizasyon biçimini de içerecektir.**

2. Sınıflamalar

Avrupa Birliği'ne istatististik alanında uyum sağlamanın bir diğer önemli alanı da, bugüne değin istatistiksel çalışmalarımızda kullandığımız sınıflama altyapısının değiştirilmesi ve AB sınıflamalarının kullanılmasıdır. Bu kapsamda, AB tarafından kullanılan NACE, CPA, CTC, ve GEONOM gibi sınıflama sistemine geçiş sağlanacaktır. Şu anda, bu sınıflamalar Türkçeye çevrilmiş ve kimi alan uygulamalarında kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin, 2001 yılında gerçekleştirilen Tarım Sayımı ve gelecek yıl yapılacak olan Genel Sanayi İşyerleri Sayımı ile birçok açıdan AB sınıflama sistemine uyum sağlanmıştır.

3. Bölgesel İstatistikler

Avrupa Birliği Bölgesel kalkınma politikalarının belirlenmesinde, bölgesel istatistikler **en önemli kriterlerden birisidir.**

Avrupa Birliği'ne üye ve aday ülkelerde karşılaştırılabilir düzeyde "Bölgesel İstatistikler"in üretilmesi amacıyla, **Bölgesel Sınıflama Sistemi NUTS** kullanılmaktadır.

Ülkemizde NUTS kriterlerine göre bölge tanımlama çalışmaları Ulusal Plan'da kısa vadeli öncelikli işler arasına alınmıştır. Bu amaçla, DİE ve DPT tarafından birlikte başlatılan çalışmalar sonucu taslak bir **"İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması"** hazırlanarak, Eurostat'a gönderilmiştir. AB kurumları bu konu üzerinde kısa bir süre önce olumlu görüş bildirmişlerdir.

Avrupa Birliği bölgesel istatistik sınıflamalarında ve veri düzeyinde istatistik üretmek birçok anlama gelmektedir:

- → Öncelikle, ülkemizde bundan böyle 7 coğrafi bölge temelinde değil, fakat **NUTS sınıflama sistemlerine göre veri** üretilecektir.

- Birbirlerine benzer illerden oluşan ve istatistiki açıdan anlamlı bölgeler üretmek demek olan bu yeni sistemde, istatistikler bu bölgeleri esas alarak **çok daha detaylı, çeşitli ve kullanışlı biçimde üretilecektir.**
- Anket veya araştırma yapılan örneklerin sayısı iki veya üç kat daha artacağından **verilerin güvenilirliği artacaktır.**
- Dar bölge kapsamında çalışmaların yoğunluğu artacağından, halkımızın ihtiyaçları daha detaylı ve doğru olarak tespit edilebilecek ve **hükümetlerin özellikle bölgesel anlamda karar almalarında büyük kolaylıklar sağlanacaktır.**

Ancak, örnek çaplarının artması ile büyük miktarda **ek maliyet gündeme gelmektedir.** Ortaya çıkaracağı faydaların yanında bu maliyetin karşılanması itiraz edilemeyecek bir husustur.

4. Ulusal Hesaplar

Ülkemiz ekonomisinde, üretim, gelir ve harcama faaliyetleri arasındaki ilişkiyi yansıtan ve temel amacı ekonomik akımları ve stokları sistematik bir şekilde kaydetmek olan Ulusal Hesaplar Sistemi, ekonominin ana sektörleri arasındaki akımların bir bütün olarak görülmesini sağlamaktadır. Ulusal hesaplar kapsamında yapılan çalışmaları şu şekilde özetleyebiliriz:

- İnput-Output Tabloları'nın oluşturulması,
- Üçer aylık dönemler halinde üretim, harcama ve gelir yöntemlerine göre GSYİH ve GSMH tahminlerinin yapılması,
- İller itibariyle Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYİH) hesaplanması,
- Yıllık olarak tarım, sanayi, ticaret, hizmetler sektörlerinin üretim ve katma değerlerinin hesaplanması,
- Anketlerle ölçülemeyen ekonomi (turizm, ar-ge ve çevre hesapları) üzerinde çalışmalar yapılması.

Bugüne kadar bu çalışmalar, Birleşmiş Milletler Ulusal Hesaplar Sistemine (SNA-68, 93) göre yapılmaktaydı. **Avrupa Birliği'ne adaylığımız, ulusal hesap sistemimizi "Avrupa Hesap Sistemi 1995"e (ESA 95) uyumlu hale getirmemizi zorunlu kılmıştır.**

- Avrupa Ulusal ve Bölgesel Hesaplar Sistemi (ESA-95), toplam bir ekonominin (yani bir bölgenin, ülkenin ya da ülkeler grubunun), bu ekonominin bileşenlerinin ve diğer toplam ekonomilerle olan ilişkilerinin sistematik ve detaylı bir açıklaması için, uluslararası kabul gören bir muhasebe çerçevesidir.
- ESA-95, ulusal hesaplar hakkında dünya çapında kabul gören Ulusal Hesaplar Sistemi (SNA-93) ile tamamen uyumludur. Ancak, ESA daha çok Avrupa Birliği içindeki koşullar ve veri ihtiyaçları üzerinde odaklanmıştır. SNA gibi ESA da diğer birçok sosyal ve ekonomik istatistikler için kullanılan kavramlar ve sınıflandırmalar ile uyumlaştırılmıştır.

ESA'nın Kullanım Biçimleri

1. Analiz ve politika çerçevesi olarak

ESA çerçevesi aşağıdaki konuların analiz edilmesi ve değerlendirilmesi için kullanılabilir:

Ekonominin yapısı:

- katma değer ve sanayilere göre istihdam;
- katma değer ve bölgeye göre istihdam;
- sektöre göre dağıtılan gelir;
- ürün grubuna göre yapılan ithalat ve ihracat;
- ürün grubuna göre yapılan nihai tüketim harcaması;
- sabit sermaye oluşumu ve sanayilere göre sabit sermaye stoğu;
- stokların kompozisyonu ve mali varlıkların varlık türüne ve sektöre göre akışları.

Ekonominin özel bölümleri ya da yönleri:

- ulusal ekonomide bankacılık ve finansman;
- devletin rolü;
- belirli bir bölgenin ekonomisi (bir bütün olarak ulusla karşılaştırmalı olarak).

Ekonominin zaman içindeki gelişimi:

- GSYİH büyüme hızlarının analizi;
- Enflasyon analizi;
- Hanehalklarının harcamalarındaki mevsimsel biçimlerin üç aylık hesaplar temelinde analiz edilmesi;
- Belirli mali araç türlerinin zaman içinde değişiminin analiz edilmesi;
- Ulusal ekonominin sanayi yapılarının uzun dönem içinde karşılaştırılması.

Ekonominin diğer ekonomilerle ilişkisi:

- Avrupa Birliğindeki ülkelerde devletin rolünün karşılaştırılması;
- Avrupa Birliği ekonomilerinin birbirine bağımlılığının analiz edilmesi;
- Avrupa Birliği ihracat kompozisyonunun ve yönünün analiz edilmesi;
- Avrupa Birliği ve diğer ülkelerin GSYİH büyüme hızlarının karşılaştırılması.

AB ve Üye Ülkeler için, bu çerçeveden alınan rakamlar bunların sosyal ve ekonomik politikalarının formüle edilmesinde ve izlenmesinde son derece önemli bir rol oynar.

2. Önemli bazı özel kullanımlar olarak

- Avrupa para politikasının izlenmesi,
- AB içindeki bölgelere parasal destek sağlanması (AB Yapısal Fonları için yapılan harcamalar kısmen bölgeselleşmiş ulusal hesap rakamlarına dayanmaktadır) ve
- AB'nin kendi kaynaklarının belirlenmesi.

Uyum Çalışmaları Kapsamında Yapılan ve Yapılması Planlanan Diğer Çalışmalar

- Avrupa Birliği'nin ulusal hesaplar alanında uyguladığı ESA-95 üzerine çalışmalar başlatılmıştır.

- ESA-95'in ve SNA-93'ün tam olarak uygulanabilmesi amacıyla sistemin gereği olan çalışmalardan biri olan "adres çerçevesi" probleminin çözümü için hazırlıklara başlanmıştır.
- Devlet Hesaplarının oluşturulabilmesi amacıyla Maliye Bakanlığı'ndan alınan verilerin standartlara uygun hale getirilebilmesi amacıyla girişimler başlatılmıştır.
- 1996 yılına ait Input-Output tablosu bitirilmiş, sonraki yıllarda gereksinim duyulacak olan çeşitli analizler ve hesapların oluşturulmasına başlanmıştır.
- Yapılan hesaplamalarda istihdam ile ilgili bilgilerin de yer alması amacıyla çalışmalar başlatılmıştır.

5. Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi

Anketin Tarihçesi:

Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi En son 1994 yılında uygulanmıştır. Bu yılın ekonomik konjöktür açısından talihsiz bir yıl olmasına rağmen, anketten elde edilen bilgiler kullanılarak 1994 temel yılı Tüketici Fiyat İndeksi kurulmuş, hanehalklarının harcama kalıplarının belirlenmesi, gelir dağılımı ve diğer pek çok sosyo-ekonomik analizler bu güne kadar kullanılmıştır.

Sosyo-ekonomik yapıda meydana gelen gelişmeler nedeniyle söz konusu anketin en geç beş yılda bir tekrar edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, anketin 1999 yılında yapılması planlanmış ancak, 1999 yılında genel seçim kararı alınması nedeniyle çalışma 2000 yılına ertelenmiştir. Ancak Marmara Depremi'nin ülkemiz ekonomisine etkisi, bölgedeki tüketim ve gelir yapısının bozulması nedeniyle anket 2001 yılına ertelenmiştir. Bu kapsamda anketin tüm hazırlıkları tamamlanmış ve 2001 yılı Ocak ayında alan uygulamasına başlanılmıştır. 2001 yılı Şubat ayında ortaya çıkan ekonomik kiriz nedeniyle Bilim Danışma Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda çalışmanın 2002 yılına ertelenmesine kararlaştırılmıştır.

Anketin tahmin düzeyi:

Yeni sisteme göre; yıllık küçük çaplı anketlerle Türkiye–Kent–Kır bazında tahminler üretilmesi, üç yılın verisinin toplamından daha detaylı tahminlere ulaşılması hedeflenmiştir.

Anketin coğrafi kapsamı:

Türkiye genelinde tüm yerleşim yerleri örnek seçimi için kapsama dahil edilmiştir.

Ankette kapsanan kitle:

Anket, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan T.C. ve yabancı uyruklu tüm hanehalklarını ve fertleri kapsamaktadır. Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzur evi, hastane ve hapishanede bulunanlar ile kışla ve ordu evlerinde ikamet edenler anket kapsamı dışında tutulmuştur.

Örnek hacmi:

2002 Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anket çalışması her ay dönüşümlü olarak 800 hanehalkı ile gerçekleştirilecek olup, yıl boyutunda Türkiye genelini temsilen 1 800 kırsal ve 7 800 kentsel yerleşim yerinde olmak üzere toplam 9 600 örnek hanehalkı ile anket yapılmış olacaktır. Türkiye, kent ve kır'a ilaveten 7 coğrafi bölge ve seçilmiş 19 bağımsız il merkezi tahmin düzeyi için de üç yıllık uygulama sonunda 28 800 örnek hanehalkına ulaşılacaktır.

Anketin uygulama yöntemi:

Örnek hanehalklarının farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerindeki hanelerden seçimi için iki aşamalı, tabakalı küme örneklemesi yöntemi kullanılmıştır.

6. Fiyat İndeksleri Konusunda Yapılan Uyum Çalışmaları

AB uyum çalışmaları çerçevesinde ülke içindeki fiyat hareketlerini belirlemek amaçlı Ulusal Tüketici Fiyatları İndeksi dışında, ayrıca Birliğin standartlarına uygun AB Harmonize Tüketici Fiyatları İndeksleri'nin de hesaplanması Enstitü'nün başlıca hedeflerinden birisi haline gelmiş bulunmaktadır. Bu hedef doğrultusunda Eurostat ile yakın işbirliği ile çalışılmakta olup, AB Standartları ile ulusal nitelikte uygulamalar arasında farklılıkların olup olmadığı araştırılmaktadır. AB'ne üye ve aday ülkelerde de yürütülen bu çalışmalarda özellikle Tüketici Fiyatları İndeksleri üzerinde yoğunlaşılmakta ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerde ortak yöntemler ve tanımlar kullanımının sağlanması için çalışmalara devam edilmektedir.

Eurostat, Harmonize Tüketici Fiyatları İndeksini 1996 bazlı olarak istemekte, ancak her yıl Aralık ayı fiyatlarıyla güncelleştirilen ağırlıkların bir sonraki yıldaki indeksin ağırlık yapısı olarak kullanılmasını öngörmektedir. Bu şekilde, her yıl değişen ağırlıklarla hesaplanan indeksler bir önceki yılın Aralık ayı ile ilişkilendirilmektedir.

- 2002 yılından itibaren her yıl Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi sürekli uygulamasına geçilmesi ile daha güncel yapıda indeksler üretilecek,
- tüketim harcamasının 1/1000 düzeyine ulaşan mal ve hizmetler indeks sepetine dahil edilecek, tüketim değeri itibarıyla önemini yitiren mal ve hizmetlerin sepetten çıkartılması mümkün olabilecektir.
- Yıllık zincirleme indeks yöntemine geçileceğinden, ağırlıklar her yıl yenilenecektir. Böylece enflasyonun daha gerçekçi tahmin edilmesi söz konusu olacaktır.
- Mevcut yapıda kapsanmayan ev ve araba sigortaları, paket turlar, banka hizmetleri de indeks sepetine alınacaktır.
- Kentsel ve kırsal yerler için hesaplananan TÜFE ayrıca Türkiye geneli için de hesaplanacaktır.

Ayrıca, Toptan Eşya Fiyat indeksleri de Tüketici Fiyat İndeksleri doğrultusunda yenilenecek, ülke ihtiyaçlarına ve AB standartlarına uygun hale getirilecektir.

7. İşgücü, Ticaret, Hizmet ve Dış Ticaret İstatistikleri Konusunda Yapılan Uyum Çalışmaları

İşgücü İstatistikleri:
Bilindiği gibi daha önceleri altı ayda bir uygulanan Hanehalkı İşgücü Anketleri 2000 yılı başından itibaren dizüstü bilgisayarlarla aylık derlenmeye başlanmış, örnek hanehalkı sayısı yaklaşık yıllık 30 000 den 90 000'e çıkartılmış, altı aylık yerine üçaylık tahminlere geçilmiş, ilk kez, 7 coğrafi bölge ve seçilmiş 9 il ayrıntısında istatistikler üretilmeye başlanılmıştır. Ayrıca işgücü, istihdam ve işsizlik konularında temel göstergelerin elde edildiği bu anketten elde edilen verilerin üretim ve dağıtım veri tabanları kurularak, Enstitünün İnternet sayfasından dinamik bir ortamda kullanıcıların istedikleri değişkenleri seçerek kendi tablolarını oluşturabilecekleri bir yapıda bu bilginin dağıtımına başlanılmıştır.

Enstitü işgücü istatistikleri konusunda bir çok Avrupa Ülkesinden daha iyi konuma gelmiştir.

AB'ne uyum çalışmaları kapsamında ilk defa yeni bir İşgücü Maliyeti Anketi uygulanması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Dış Ticaret İstatistikleri:
1996 yılından itibaren Gümrük Birliği ile birlikte, dış ticaret istatistikleri konusunda gerek mevzuat gerekse üretilen istatistikler açısından gereken uyum büyük aşamada sağlanmıştır.

Hizmet ve Ticaret Sektörü:
İşyeri kayıt sisteminin olmaması nedeniyle oldukça zayıf durumda olan hizmet ve ticaret istatistikleri AB uyum çalışmaları doğrultusunda işyeri kayıt sisteminin kurulması ile birlikte daha sağlıklı hale gelecek, ayrıca bu sektöre ilişkin aylık göstergeler üretilmeye başlanılacaktır.

8. İşyeri Kayıtları Sistemi

Ülkelerin karşılaştırılabilir verilerinin içinde en önemlileri Ulusal Hesaplar Sistemine dayalı olarak üretilen verilerdir. Ancak bu verilerin sağlıklı olarak üretilebilmesi için de ülkenin sağlam bir kayıt sistemine sahip olması gereklidir. Sağlıklı bir kayıt sistemi kurmadan, toplanan verilerin kalitesinin de iyi olduğundan bahsetmek yanıltıcı olacaktır. Bu nedenle DİE, tüm kurumların kendi ihtiyaçlarına yönelik olarak kurdukları "kayıt sistemlerini" kullanarak, **"İstatistik Amaçlı Kayıt Sistemi"**ni oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu sistemin ilk halkası olarak **"İş Kayıt Sistemleri"**nin kurulması üzerinde çalışılmaktadır.

"Ulusal Hesaplar Sistemi"ne temel teşkil eden bir *Ulusal İş Kayıt Sistemi* bulunmayan ülkemizde, DİE, bu yolda büyük bir adım atarak Avrupa Birliği ile uyum çalışmaları kapsamında *İş Kayıtları Sistemi'* nin kurulmasını amaçlamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda DİE uzmanlarından kurulu bir çalışma grubu oluşturularak "İş Kayıt Sistemi"nin ülkemizde kurulması aşamaları Avrupa ülkeleri deneyimlerinden de yaralanılarak projelendirilmiştir. *Eurostat* tarafından

görevlendirilen uzmanlarla beraber değerlendirilmesi yapılan proje yine Eurostat tarafından hibe olarak sağlanacak olan 2.5 Milyon € 'luk finansman kaynağına sahiptir.

"İş Kayıt Sistemi" nedir? Bu sistemle neler amaçlanmaktadır?

- Günümüzde yapılan her iş zaman, maliyet ve kalite unsurlarını içerecek şekilde tasarlanmaktadır. Yeni açıklanan Ulusal Ekonomik Program da gözönüne alındığında, Devlet İstatistik Enstitüsü'nde yapılan işlerde de bu üç unsurun öncelikli olarak göz önüne alınması kaçınılmazdır. Kurulacak bir kayıt sistemi, DİE'ye hem zaman, hem maliyet hem de kalite açısından çok önemli katkılarda bulunacaktır.

- "İş Kayıt Sistemi"nden, kısaca, ülkede bulunan iş ve işyerlerinin bir listesi olarak bahsedebiliriz. Bu kayıt sistemi ülkedeki kurum ve kuruluşların ihtiyaç duyduğu tüm değişkenleri içerebilir.

- "İş Kayıt Sistemi", ülkemizde yasal bir kaydı olan tüm iş ve işyerlerini kapsayacaktır. Böylece, oluşturulacak adres listesinin diğer idari kaynaklardan elde edilen kayıtlarla beslenerek güncel tutulması sağlanacaktır. Burada en önemli husus işyerlerine verilecek bir kimlik numarası ile devlet kurum ve kuruluşları arasında kendi kaynaklarında bulunan verilerin diğer kaynaklarda yer alan verilerle elektronik ortamda karşılaştırılması ve bilgilerin doğrulanması sağlanacaktır. Bu karşılaştırma ile kurumlar arası koordinasyon sağlanmış ve her kurum kendisi için gereken doğru bilgiye ulaşmış olacaktır. Bu koordinasyon ile de hem işgücü hem de maliyet bakımından büyük tasarruflara ulaşılabilecektir.

- İşyerlerine ait kayıtların kurumlar arasında karşılaştırılabilmesi için kullanılacak kimlik numarasını yeniden üretilmeyerek, bir çok AB üye ve aday ülkesindeki gibi "vergi numarası"nın kullanımı planlanmaktadır. Vergi numarasının kullanımı, bu numaranın daha önemli bir işlerlik kazanmasını da sağlayacaktır. Bu anlamda, Ulusal Programda yer aldığı gibi, Maliye Bakanlığı'nın DİE ile koordineli olarak çalışması gerekmektedir.

- Diğer önemli bir adım ise, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından her 10 yılda bir yapılmakta olan ve devlete büyük maliyet getiren "Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı" 2003 yılında son kez uygulanarak bu sistem işler hale getirilecektir.

Sonuç olarak, oluşturulacak bu kayıt sistemi ile, kamu içinde güncel tutulması gereken bilgilere erişim için daha az maliyet ve işgücü harcanacaktır. Bu kayıtlara bağlı olarak üretilecek olan "Yapısal İş İstatistikleri" ile de ülkenin ulusal hesaplar sistemi sağlıklı olarak ortaya konulabilecektir.

9. Tarım İstatistikleri

Ülkemizde her yıl derlenen cari Tarım İstatistikleri, Türkiye'de yetiştirilen ürünlerin ekiliş alanları, üretimleri, verimleri, hayvan sayıları ve tarım ürünlerinin fiyatları gibi bilgileri kapsamaktadır. Bu istatistikler Tarım ve Köyişleri Bakanlığı aracılığı ile

derlenmekte ve veriler İlçe Tarım Müdürlüklerinin ellerinde bulunan bilgilere dayanmaktadır. Ancak 2001 yılına kadar bu bilgiler derlenirken Avrupa Birliği standartları kullanılmamıştır.

2001 Genel Tarım Sayımı hazırlık çalışmaları aşamasında, Avrupa Birliği Müktesebatı incelenerek Avrupa Birliğine uyum için derlenmesi gerekli bilgilerin soru kağıdına konulması sağlanmıştır. Ayrıca, Tarım İstatistikleri ile ilgili bilgilerin ara yıllarda Tarımsal İşletmelerle yapılacak anketlere dayalı derlenmesi için gerekli olan *Tarımsal İşletmeler Listeleri* elde edilmiştir.

Tarımsal İşletme Listelerinde, il ve ilçe merkezleri kapsanarak 39,000 muhtarlıktan Köy Genel Bilgi Formu derlenmiştir. Yine aynı çalışmada daha detaylı bilgi derlenmesi amacıyla Tarımsal İşletme (Hanehalkı) Soru Kağıdı tüm Türkiye'yi kapsayacak şekilde 50,000 hanehalkına uygulanmıştır.

Ayrıca, bu sayım sırasında Avrupa Birliği'nde "Çiftlik Muhasebesi Veri Ağı" için derlenen verileri elde etmek amacıyla kullanılan metodoloji kullanılarak 11,000 Tarımsal İşletmeden, bu işletmelerin ekonomik yapılarını ortaya koyacak düzeyde veri derlenmiştir.

10. "Genel Sanayi İşyerleri Sayımı, 2003" Hazırlıkları

Devlet İstatistik Enstitüsü 2003 yılında "Genel Sanayi İşyerleri Sayımı"nı yapacaktır. Bu sayım ile temel olarak birçok alanda- özellikle kayıtlar, sınıflamalar, tanımlar vs. – Avrupa Birliği normlarına uyum hedeflenmektedir. İstatistiki birim değişecek, NACE sistemine geçilecek ve veri kalitesi ve çeşitliliği AB normlarında olacaktır.

11. Projeler

Yukarıda bahsedilen tüm çalışmalar oldukça fazla bir miktardaki mali kaynağa ihtiyaç duymaktadır. Zira, AB sistemine uyum açısından, birçok yeni çalışmanın yürütülmesi, anketlerin yapılması, yeni verilerin üretilmesi, resmi/özel kurumların kayıtlarının kullanılabilmesi gerekmektedir. Dolayısı ile DİE;

- Teknik imkanlarını geliştirmek,
- Ek kalifiye personel istihdam etmek,
- Mevcut personelini dil ve teknik açılardan eğitmek ve
- Alan çalışmalarını finanse etmek durumunda kalacaktır.

Bu doğrultuda, Enstitümüz, bu çalışmaları kendi bütçesinden finanse etmesinin imkansızlığı gerçeğinden hareket ederek, ülkemizdeki ilgili kuruluşların yanısıra, Eurostat nezdinde de finansal imkanların araştırılması yönünde yoğun temaslar gerçekleştirmiştir. Bu çabalar sonucu, **15.3 milyon Euro gibi** bir kaynağın DİE'ne tahsis edilmesi AB komisyonu tarafından kararlaştırılmıştır. **Hibe niteliğinde tahsis** edilen bu meblağ, **şimdiye kadar diğer aday ülkelerin istatistik kuruluşlarına** aktarılan miktarların çok çok üzerindedir.

Sözkonusu kaynağın kullanılması amacıyla, Enstütüde yoğun çalışmalar yürütülmüş ve 10 ana konuda 20 adet proje önerisi hazırlanmıştır. Proje önerilerinin, AB formatlarına uygun bir şekilde oluşturulması amacıyla Eurostat tarafından iki uzman gönderilmiştir. Yaklaşık 2 ay kadar süre ile kurumumuzda çalışma yapan uzmanlar **"Türk İstatistik Sistemi'nin Geliştirilmesi"** başlıklı bir proje taslağını kendi uzmanlarımızla birlikte oluşturmuşlardır.

Türkiye-AB arasında bugünlerde imzalanması beklenilen "*Finansman Anlaşması*" ile birlikte, proje'de yürürlüğe girecek ve uygulanmaya başlanacaktır.

10 ana grupta toplanan 20 proje için tahsis edilen 15.3 milyon Euronun kullanım amaçlarına göre dağılımı kısa olarak şöyledir:

- Personel Eğitimi : 2 900 000 Euro
- Teknik Yardım : 4 620 000 Euro
- Pilot Alan Çalışmaları : 4 330 000 Euro
- Bilgisayar ve diğer malzeme alımları : 3 050 000 Euro
- Öngörülemeyen Giderler : 400 000 Euro

Bu proje faaliyetleri 2002-2004 yılları arasında gerçekleştirilecek ve sonuçlandırılacaktır.

Projelerin uygulanması için bir Enstitü üst yöneticisinin direktörlüğünde 3 proje koordinatörü ve bir AB proje uzmanından oluşan "Proje Uygulama Birimi" oluşturulmuştur.

Soru 1: Devlet İstatistik Enstitüsü'nün uluslararası standartlara uyumunun sağlanması için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

Cevap 1: Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), ülkemizin sosyal ve ekonomik alanlarda ihtiyaç duyduğu göstergeleri uluslararası kavram ve yöntemleri kullanarak oluşturan, kullandığı kavram ve yöntemleri akademik çevreleri de kapsayan komitelerle tartışarak ülkemiz koşullarına en uygun nitelikte değerlendiren bir kurumdur. Özellikle Avrupa Birliği'ne (AB) adaylık sürecinde bulunan bir ülke olmamız nedeniyle AB İstatistik Ofisi Eurostat ile yakın işbirliği içinde çalışılmakta ve zaten uluslararası standartlar gözetilerek yapılan çalışmaların AB normlarında da tutulması sağlanmaktadır.

Fiyat İndeksleri: Türkiye, Avrupa Birliği'ne adaylık başvurusu sonrasında, özellikle ekonomik ve sosyal alanlarda Birliğin standartlarına uyum çalışmalarına başlamış bulunmaktadır. Bu uyum çalışmaları çerçevesinde Ulusal Tüketici Fiyatları İndeksi dışında, ayrıca Birliğin standartlarına uygun AB Harmonize Tüketici Fiyatları İndeksleri'nin de hesaplanması Enstitü'nün başlıca hedeflerinden birisi haline gelmiş bulunmaktadır. Bu hedef doğrultusunda Eurostat ile yakın işbirliği ile çalışılmakta olup, Avrupa Birliği Standartları ile ulusal nitelikte uygulamalar arasında farklılıkların olup olmadığı araştırılmaktadır. Avrupa Birliğine üye ve aday ülkelerde de yürütülen bu çalışmalarda özellikle Tüketici Fiyatları İndeksleri üzerinde yoğunlaşılmakta ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerde ortak yöntemler ve tanımlar kullanımının sağlanması için çalışmalara devam edilmektedir.

Ülkemizi ziyaret eden Eurostat, Birleşmiş Milletler (BM), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası organizasyon uzmanları mevcut uygulamaları izlemekte ve olumlu görüşler beyan etmektedirler. Buna rağmen Devlet İstatistik Enstitüsü mevcut uygulama ve standartları daha ileri noktalara taşımak gayreti içinde bulunmakta ve ülkemizin sosyo-ekonomik yapısına uyarlanabilir uluslararası standartlar üzerine çalışmalarını yoğunlaştırmaktadır. Bu çerçevede; Ülkemizdeki gelir dağılımı, hanelerimizin gelir tüketim ve sosyal yapısını ortaya koymak ve Tüketici Fiyatları İndeksi'ne temel kaynak oluşturmak amacıyla en az 5 yılda bir uygulanan Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketinin yıllık periyotta sürekli yapılması kararlaştırılmış ve 2002 Ocak ayında veri derleme ve değerlendirme çalışmasına başlanmıştır. Bu uygulama ile hanehalklarının ekonomik ve sosyal yapıları yakından izlenecek ve enflasyon ölçümünde daha güncel bir yapının değerlendirmeye alınması sağlanacaktır. Bu çerçevede yeni kurulacak indeksin Zincirleme Laspeyres yaklaşımı ile hesaplanması ve her yıl değişen tüketim yapısı ile önem kazanan mal ve hizmetlerin indeks kapsamına alınması sağlanacaktır. Bunun yanı sıra ağırlıklarda fiyat güncellemesi yapılarak indekste en güncel yapının yansıtılması sağlanacaktır.

Devlet İstatistik Enstitüsü, enflasyona temel oluşturan göstergelerden Toptan Eşya ve Tüketici Fiyat İndekslerini 1994=100 Temel Yıllı olarak hesaplamakta ve sonuçlarını her ayın 3. günü kamuoyuna duyurmaktadır.

Tüketici Fiyatları İndeksi, tüketicilerin satın aldığı mal ve hizmetlerden oluşan belirli bir sepetin, zamanla değişen maliyetini ölçmektedir. Bu çerçevede bakıldığında, tüketicinin tüketim amaçlı yaptığı harcamaların tamamı kapsam dahilindedir. Ancak, söz konusu kapsamın binlerce çeşit mal ve hizmeti kapsadığı ve bu kapsamda bir mal

ve hizmet sepetinin maliyetini izlemenin ekonomik olmadığı kadar işgücü açısından da imkansız olduğu kesindir. Bu nedenle, hanehalklarının harcamalarında önemli oranda paya sahip mal ve hizmetler uluslararası sınıflamalar kullanılarak gruplandırılmakta ve indeks kapsamında değerlendirilmektedir (Tablo 1).

Tüketici Fiyatları İndeksi Avrupa Birliği ve OECD ülkelerinde de kullanılan Laspeyres formülü ile hesaplanmaktadır. Bu yaklaşımda maddelerin fiyatları, temel yıl olan 1994 yılındaki tüketim harcamasıyla ağırlıklandırılmakta ve temel yıl olan 1994 fiyatlarına oranlanmaktadır. Laspeyres formülü,

$$I_{t0}(L) = \frac{\sum_{i=1}^{n} p_t^{\,i} q_0^{\,i}}{\sum_{i=1}^{n} p_0^{\,i} q_0^{\,i}} x100 = \frac{\sum_{i=1}^{n} p_0^{\,i} q_0^{\,i} x \frac{p_t^{\,i}}{p_0^{\,i}}}{\sum_{i=1}^{n} p_0^{\,i} q_0^{\,i}} x100$$

Eğer

$$w_0^{\,i} = \frac{p_0^{\,i} q_0^{\,i}}{\sum_{i=1}^{n} p_0^{\,i} q_0^{\,i}} x100 \quad \text{ve} \quad \sum_{i=1}^{n} w_0^{\,i} = 100 \quad \text{ise} \quad I_{t0}(L) = \sum_{i=1}^{n} w_0^{\,i} \frac{p_t^{\,i}}{p_0^{\,i}}$$

ile ifade edilmektedir.

Yukarıdaki formülde yer alan gösterimler:

n: madde sayısı
p^i : i maddesinin fiyatı i:1,...,n
q^i : i maddesinin miktarı i:1,...,n
0: temel dönem göstergesi
t: cari dönem göstergesi
W_0^i: i maddesinin temel yıldaki ağırlığı

Tüketici Fiyatları İndeksinin hesaplanabilmesi için, indeks sepetinde yer alan 410 adet mal ve hizmete (Tablo 2) ait temel yıl fiyatları ile mal ve hizmet ağırlıkları her ay için aynı olmakla birlikte, cari dönem fiyatlarının düzenli olarak derlenmesi gerekmektedir. Cari dönem fiyatları 35 yerleşim yerinden (Tablo 3) her ayın 10. ve 20. günlerini içine alan haftalarda iki kez, yaş meyve ve sebzeler ile akaryakıt ürünleri için ise her hafta olmak üzere ayda dört kez, kiralarda ise ayda bir kez derlenmektedir. Derlenen bu fiyatların işyeri ve çeşit ayrıntısında ağırlıklı ortalamaları temel yıl fiyatlarına oranlanarak indeks rakamı bulunmaktadır. Her ay hesaplanan indeks rakamlarındaki aylık ve yıllık değişim oranları aylık ve yıllık enflasyon oranı olarak ifade edilmektedir.

Toptan Eşya Fiyatları İndeksi ise ekonomideki genel fiyat düzeyinin bir göstergesi olarak ifade edilmekte ve 1994=100 Temel Yıllı olarak Laspeyres formülüyle hesaplanmaktadır.

İndeks; Tarım, Madencilik ve Taşocakçılığı, İmalat Sanayii ve Enerji Sektörleri olmak üzere 4 ana sektörü kapsanmakta olup devlet ve özel kesimdeki fiyat hareketlerinin izlenmesine imkan sağlamak amacıyla devlet ve özel ayrımında ele alınarak hesaplanmaktadır (Tablo 4).

Toptan Eşya Fiyatları İndeksi kapsamında 678 madde (Tablo 5) kapsanmakta ve uluslararası en güncel sınıflama olan ISIC Revize 3 temelinde gruplandırılmaktadır.

İndeks kapsamında olan maddelerden yaş meyve-sebze ve balıklar dışındaki maddelerin fiyatları 5. 15. ve 25. gün fiyatları olarak izlenirken meyve-sebze ve balıklar için 27. gün fiyatları alınarak satış miktarı üzerinden ağırlıklandırılan fiyatlar olarak değerlendirilmektedir.

Yukarıda kısaca kapsamı ve hesaplama yöntemi verilen Toptan Eşya Fiyatları İndeksi, uluslararası yaklaşımlar doğrultusunda güncelleştirilerek Üretici Fiyatları İndeksi olarak hesaplanacaktır. Devlet İstatistik Enstitüsü bu yöndeki çalışmalarını yoğun bir şekilde devam ettirmekte olup çalışmalarını 2003 Temel Yıllı Üretici Fiyatları İndeksi sonuçları olarak duyuracaktır.

Milli Gelir: Devlet İstatistik Enstitüsü Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan 1968 Ulusal Hesaplar Sistemi'ne göre çalışmalarını yürütmektedir. Bu kapsamda üçer aylık dönemler itibariyle üretim ve harcama yöntemlerine göre cari ve sabit (1987 yılı) fiyatlarla GSYİH tahminleri, gelir yöntemine göre de cari fiyatlarla GSYİH tahminleri yapılmaktadır.

Yeni Ulusal Hesaplar Sistemi olarak bilinen ve Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan 1993 Ulusal Hesaplar Sistemi'ne ve Avrupa Birliği İstatistik Ofisi Eurostat tarafından yayınlanan 1995 Avrupa Hesap Sistemine göre hesaplamaların yapılması için çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda Ulusal Hesaplar Dairesi Başkanlığı bünyesinde 13 alt çalışma grubu kurulmuştur. Ayrıca Avrupa Birliğine uyum çalışmaları için ve yeni ulusal hesaplar sistemine geçiş amacıyla 9 ayrı konuda Eurostat'a proje önerileri sunulmuştur. Bu projelerin çalışma süreleri üç yıl olup, 2002 yılında çalışmalarına başlanılacaktır.

DİE ve ulusalararası kurumlarla yapılan anlaşmalar gereği uluslararası uzmanlarla teknik alanlarda görüşmeler yapılmaktadır. Med-NA, Med-NOE, Eurostat,IMF uzmanları ile ilgili konularda çalışmalar yapılmıştır.

Tarım ve Sanayi İstatistikleri: Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı 53 sayılı Kuruluş Kanunu gereği bütün çalışmalarını uluslararası mukayeselerin yapılmasına imkan verecek şekilde yapmak zorundadır. Sanayi İstatistikleri Birleşmiş Milletlerin önerilerinin yer aldığı "International Recommendations for Industrial Statistics Series M No:48" yayın standartlarında üretilmektedir. Kapsam, yöntem, istatistiki birim, değişkenler, soru kağıdı ve sınıflama açısından gelişmeler takip edilerek revizeler yapılmaktadır.

Ayrıca, son iki yıldır AB' ne uyum sürecinde AB standartlarında istatistikler üretmek için çalışmalar devam etmektedir. Devlet İstatistik Enstitüsü, 53 sayılı Kuruluş Kanunu gereği 10 yılda bir Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı yapmakla yükümlüdür.

AB İş İstatistikleri kapsamında yer alan istatistiklerin 2003 yılında yapılacak olan "2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı"nda AB standartlarında üretilmesi için gerekli çalışmalar başlatılmıştır. Bu sayım ile istatistiki birim olarak "işyeri"nden "girişim"e, sınıflama da "ISIC Rev.3"den "NACE"a geçiş yapılacak ve AB'nin talep ettiği farklı üretilecektir.

Yıllık Tarım İstatistikleri Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütünün (FAO) önerileri göz önüne alınarak derlenmektedir. 219 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin bazı maddelerini değiştiren 27.01.1989 tarih ve 357 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Enstitümüz sonu (1) ile biten yıllarda Genel Tarım Sayımı (GTS) yapmakla yükümlü kılınmıştır. 2001 Genel Tarım Sayımı yapılan 7. Sayımdır. 2001 Genel Tarım Sayımı, Dünya Gıda Örgütü (FAO) "2000 Dünya Tarım Sayımı Programı"ndaki öneriler ve Avrupa Birliği Tarımsal İşletme Yapı Araştırmalarında yer alan tavsiyeler göz önüne alınarak yürütülmüştür. 28 Mayıs – 30 Eylül 2001 tarihleri arasında uygulanan bu sayımda bilgiler Muhtarlık ve Hanehalkından olmak üzere iki kaynaktan derlenmiştir. ***Köy Genel Bilgi (Muhtarlık) Anketi*** tam sayım ve ***Tarımsal İşletmeler (Hanehalkı) Anketi*** ise örnekleme yöntemi ile yapılmıştır. Ayrıca, bu sayım kapsamında bir çiftçi kayıt sistemi oluşturmak amacıyla AB Tarımsal İşletme Yapı Araştırmalarındaki değişkenlere benzer 64 değişkenin yer aldığı ***Tarımsal İşletme Listesi*** uygulanmıştır.

Avrupa Birliği Tarım İstatistiklerine uyum için DİE'nin 2001 Tarım Sayımı kapsamında gerçekleştirdiği ve ileriki yıllarda yapacağı teknik çalışmalar:

1. Çiftçi Kayıt Sisteminin oluşturulması

Örnekleme metodlarının, Avrupa Birliği üyesi ülkelerde uygulandığı biçimde işletme tiplerine ve ekonomik büyüklüklerine göre yapılması hedeflenmektedir. Böyle bir çalışmanın sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için güncel, güvenilir ve örnekleme için kullanılacak kriterlere ilişkin çiftçi bazında kayıtlara (çerçeveye) ihtiyaç vardır. Bu amaçla, 2001 Genel Tarım Sayımında AB Tarımsal İşletme Yapı Araştırmalarındaki değişkenlere benzer değişkenlerin yer aldığı **Tarımsal İşletme Listesi** uygulanmıştır. Bu Listeler ile tüm tarımsal işletmelere ilişkin ayrıntılı bilgiler toplanıp çiftçi kayıt sistemi elde edilerek, ara yıllarda yapılacak tarımsal işletmeler ile ilgili araştırmalara alt yapı oluşturulması planlanmaktadır.

2. Avrupa Birliği'nin tarım faaliyetleri sınıflamasına göre tarımsal işletmelerin sınıflama ve tipoloji belirleme çalışmasının yapılması,

2001 Genel Tarım Sayımında uygulanan Tarımsal İşletme Listesinde kayıtlanan tarımsal işletmelerin NACE Rev. 1'e göre faaliyet sınıflandırılması 2002 yılında yapılacak ve işletmelerin tipolojileri (bir işletmenin tipolojisi, işletmedeki farklı üretim faaliyetlerinin işletmenin toplam standart brüt marjına nisbi katkılarına göre belirlenmektedir.) belirlenecektir.

3. Tarımsal işletme kayıtlarına dayanılarak bitkisel ürünlere ilişkin arazi kullanımı; bitkisel üretim istatistikleri; hayvancılık istatistikleri; hayvansal üretim istatistiklerini elde etmek,

4. Özel Bağcılık ve Meyvecilik Anketlerini uygulamak,

AB uyum kapsamında DİE'nin yürüttüğü 2001 Genel Tarım Sayımında 50 000 örnek tarımsal işletmede uygulanan Tarımsal İşletmeler (Hanehalkı) Soru Formunda ürün bazında meyve ve bağ alanları ve verimin yanısıra ilk defa ağacın/tesisin yaşına ilişkin bilgi alınmıştır. Bu çalışmanın yıllık ve 5 yıllık anketler ile devam ettirilmesi sağlanacaktır.

5. Tarımsal İşletme Yapı Araştırmaları
Tarımsal işletme kayıtlarına dayanarak 2004 yılında yapılması planlanmıştır. Bu araştırma, AB üye ülkelerinde her iki veya üç yılda bir tarımsal işletme yapılarında meydana gelen değişmeleri izlemek amacıyla uygulanmaktadır.

DİE'nin yürüttüğü 2001 Genel Tarım Sayımında 50 000 örnek tarımsal işletmede uygulanan Tarımsal İşletmeler (Hanehalkı) Soru Formu AB Tarımsal İşletme Yapı Araştırmalarında önerilen değişkenler ve tanımlar göz önüne alınarak düzenlenmiştir.

6. Eurofarm veri tabanı,

2004 yılında tarımsal işletme kayıtlarına dayanarak yapılması planlanan Tarımsal İşletme Yapı Araştırmasının sonuçlanmasından sonra Eurofarm veri tabanı oluşturma çalışmasına başlanacaktır.

7. Bitkisel ürünler için Uzaktan Algılama tekniklerinin kullanımı,

Uzaktan algılama konusunda Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen çalışmalar AB mevzuatlarında istenen çalışmalara sıklık ve ürün çeşidi bakımından uygun değildir. Ancak, gerekli teknik ve bilimsel destekle istenilen değişken ve ayrımda çalışmalar yapılabilecektir.

8. Bitkisel ürünler için arz-denge tabloları,

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlı Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü 8 ürün için arz tablolarını hesaplayarak yıllık olarak yayınlamaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü'nde ise 95 ürün için 1989 ve 1995 yıllarına ilişkin hesaplamalar yapılmış ancak yayınlanmamıştır. AB uyum kapsamında yayınlanması gerekmektedir.

9. Hayvancılıkla uğraşan işletmelere ilişkin kayıt sisteminin oluşturulması

2001 Genel Tarım Sayımı Çiftçi Kayıt Sistemi içerisinde içerilmektedir. Ayrıca, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın yürütmekte olduğu Hayvan Kimlik ve Doğrudan Gelir Desteği kapsamında Çiftçi Kayıt Sistemi ile tüm kayıtların birleştirilmesi hedeflenmektedir.

10. Balıkçılık istatistikleri için öneriler şu şekildedir:

a) Tekne kayıtları
b) Yakalanan ve karaya çıkarılan su ürünleri kayıtları
- Seyir Defteri
- İskele ve Satış Bilgileri
- Nakliyat Kimlik Belgesi

Bu çalışmalar Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından başlatılmıştır. Teknik ayrıntılara ilişkin toplantılar her iki Kurum arasında başlatılacaktır.

11. Orman istatistikleri

Orman Bakanlığı ve Devlet İstatistik Enstitüsü'nde de mevzuatlar yoktur. AB'den Avrupa Ormancılık Bilgi ve İletişim Sistemine (efics) ilişkin bilgi tanımları alınmıştır. Orman Bakanlığı tarafından tanımların incelenmesi ve bilgilerin derlenmesi konusunda yasal ve kurumsal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Soru 2: Milli Gelir, enflasyon, bankacılık ve mali istatistiklerin önem kazandığı bir dönemde ilgili istatistikler ne derece sağlıklı yapılmaktadır?

Cevap 2: Devlet İstatistik Enstitüsü hesaplamakta olduğu diğer göstergelerde olduğu gibi Fiyat İndekslerine ilişkin göstergelerde uluslararası kavram, yöntem ve kaynakları kullanmaktadır. Konuyla ilgili olarak yerli ve yabancı uzmanların yaptıkları değerlendirme ve raporlarda; Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından Fiyat İndekslerine yönelik olarak kullanılan yöntemin uluslararası normları ve uygulamaları içerdiği vurgulanmıştır.

GSMH tahminleri dönemler ve yıllar itibariyle Enstitümüzün derlediği anketlere dayalı olarak hesaplanmaktadır. Bu hesaplamalar uluslararası standartlara uygun olarak yapılmaktadır. Hesaplamalar işyerlerinin muhasebe kayıtlarına dayanmaktadır. Uygulanan anketlerin bazılarında tam sayım, bazılarında ise örnekleme yöntemi kullanılmaktadır.

Soru 3: İlgili istatistiklerin yapılmasında hangi yılların fiyatları baz alınmaktadır ve bu baz alınan fiyatlar hangi periyotlarla güncelleştirilmektedir?

Cevap 3: Fiyat İndeksleri: Türkiye'de fiyat indeksleri ile ilgili çalışmalara, 1927 yılında İstanbul Ticaret Odası tarafından Ankara ve İstanbul için Ücretliler Geçinme İndeksi'nin hesaplanması ile başlanmıştır.

Devlet İstatistik Enstitüsü Tüketici Fiyatları İndeksini, 1954-55 yıllarında Ankara'da uyguladığı aile bütçesi anketlerine dayalı olarak başlatmıştır. Kurulan bu indekste 137 madde kapsanmıştır. Daha sonra indeksin temel yılı 1958'e kaydırılmıştır. Planlı döneme geçişle birlikte önem kazanan ekonomik ve sosyal sorunlara ışık tutmak amacıyla yurt düzeyine yaygın bir Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi (HGTHA) uygulamasına 1964 yılında başlanmış ve ilk aşamada Adana, Ankara, İstanbul ve İzmir illeri kapsama alınmıştır. İkinci aşamada bulundukları bölgeyi temsilen Samsun, Antalya, Diyarbakır, Bursa, Ordu, Erzurum ve Eskişehir illeri kapsama alınmıştır. Bu şehirlerde uygulanan anket sonuçları ve 1968 yılı fiyatları temel yıl fiyatı olarak kullanılmak üzere 1968=100 temel yıllı tüketici fiyatları indeksleri hesaplanmıştır. 1968 yılında 11 yerleşim yerinin kapsandığı 1968=100 temel yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları İndeksi'ni 1978 yılında kurulan ve 40 yerleşim yerinin kapsandığı 1978 =1979 =100 temel yıllı indeks takip etmiştir. Devlet İstatistik Enstitüsü, 1 Ekim 1978 ile 30 Eylül 1979 Tarihleri arasında nüfusu 10 000'den fazla olan kentsel yerleşim yerlerinde, "Hanehalkı Gelir ve Tüketim

Harcamaları Anketi" uygulamış ve bu anketin sonuçlarına göre 1978-1979=100 temel yıllı olarak 14 şehir, 5 bölge ve Türkiye için Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları İndeksi hesaplamıştır. 1987 yılında yenilenen indeks 33 yerleşim yerini kapsamıştır. En son olarak 1994 yılında güncelleştirilen Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları İndeksinde 35 yerleşim yeri kapsanmaktadır.

Cari dönem fiyatları 35 yerleşim yerinden her ayın 10. ve 20. günlerini içine alan haftalarda iki kez, yaş meyve ve sebzeler ile akaryakıt ürünleri için ise her hafta olmak üzere ayda dört kez, kiralarda ise ayda bir kez derlenmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü, Toptan Eşya Fiyat İndeksi (TEFE) konusundaki ilk çalışmalarını 1981=100 temel yıllı Toptan Eşya Fiyat İndeksi'nin hesaplanmasıyla başlatmıştır. İndeks 1987 yılında yenilenmiş ve 1987=100 temel yıllı olarak yayınlanmaya devam etmiştir. En son 1994 yılında güncelleştirilen indeks 1994=100 temel yıllı Toptan Eşya Fiyat İndeksi olarak yayınlanmaktadır.

İndeks kapsamında olan maddelerden yaş meyve-sebze ve balıklar dışındaki maddelerin fiyatları 5. 15. ve 25. gün fiyatları olarak izlenirken meyve-sebze ve balıklar için her ayın 27. gününe kadar işlem gören maddelerin miktar ve fiyatları alınarak satış miktarı üzerinden ağırlıklandırılan fiyatlar olarak değerlendirilmektedir.

Yukarıda güncellenme periyotları ve baz alınan fiyat dönemleri verilen Toptan Eşya ve Tüketici Fiyat İndeksleri, üretim ve tüketim yapısında meydana gelen değişimi daha iyi yansıtmak ve uygulama yöntemlerini daha ileri götürmek amaçları çerçevesinde 2003 temel yıllı olarak Üretici Fiyat İndeksi ve Tüketici Fiyat İndeksi olarak güncelleştirilecektir.

Milli Gelir: 1990 yılı öncesinde altı, dokuz ve on iki aylık verilere dayalı olarak hesaplanan yıllık GSMH tahminleri cari ve 1968 yılı fiyatları ile hesaplanmakta idi. 1990 yılında yapılan çalışmalar doğrultusunda dönemsel GSMH hesaplamalarına başlanılmış ve 1968 olan baz yılı 1987 yılı olarak yenilenmiştir.

GSMH revize çalışmaları input output sonuçlarına göre yapılmaktadır. Buna dayalı olarak 1990 yılı input output sonuçlarına göre revize çalışmaları yapılmıştır. 2001 yılında tamamlanan 1996 yılı input output tablo sonuçlarına göre dönemler itibariyle GSMH revize çalışmalarına başlanılmıştır. 2003 Mart ayında tamamlanması planlanan bu çalışmalar sonucunda dönemler itibariyle GSYİH tahminlerinin baz yılı 1996 olarak yenilenecektir.

Soru 4: Eldeki istatistikler ne kadar yeterli ve güvenilirdir?

Cevap 4:Tarım ve Sanayi İstatistikleri: Enstitüde Yıllık İmalat Sanayii Anketleri:

- Ülkemizin imalat sanayi kesiminin sosyo-ekonomik yapısını belirlemek ve gelişmeleri izlemek,
- Beş Yıllık Kalkınma Plan ve Programlar, hükümetin alacağı ekonomik tedbirler için gerekli bilgileri derlemek,
- Uluslararası kıyaslamalara, çeşitli araştırmalara imkan sağlamak,

- İmalat sanayi sektörünün yapısını belirlemek,
- Beş Yıllık Kalkınma Plan ve Programlarının hazırlanmasında kullanılacak istatistiksel verileri hazırlamak,
- Input-Output tablolarının hazırlanmasında kaynak veri elde etmek

amacı ile derlenmektedir.

Derlenen yıllık anketlerde;

- Tanım ve kavramların BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN ÖNERİLERİ doğrultusunda derlenmesi,
- Elde edilen sonuçların tüm dünya ülkeleri ile KARŞILAŞTIRILABİLİR olması için, BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN'in önermiş olduğu "TÜM EKONOMİK FAALİYETLERİN ULUSLARARASI STANDART SANAYİ SINFLAMASI' na göre yayımlanmış olması,
- Derlenen anket dizaynın diğer ülke örnekleriyle parelellik göstermesi,
- Cevapsızlık oranının az olması,
- Özel sektörde çalışanların yıllık ortalma sayısı 1-9 olan işyerlerinde, OLASILIKLI ÖRNEKLEME TEKNİĞİNE dayalı veri derlenmesi,
- Derlenen anketlerde cevapsızlık oranının düşük olması,
- İkame tekniklerinin uluslararası standartlarda olması,
- Derlenen bilgilerinin uluslararası standartlarda dağıtımının yapılıyor olması,

nedeni ile, sanayi anketlerinde elde edilen istatistikler yeterli ve güvenilirdir.

Enstitümüzde tarım istatistikleri ise,

- Ülkemizin tarım sektörünün yapısını belirlemek ve gelişimini izlemek,
- Beş Yıllık Kalkınma Plan ve Programlar, hükümetin alacağı ekonomik tedbirler için gerekli bilgileri derlemek,
- Uluslararası kıyaslamalara, çeşitli araştırmalara imkan sağlamak.
- Beş Yıllık Kalkınma Plan ve Programlarının hazırlanmasında kullanılacak istatistiksel verileri hazırlamak,
- Input-Output tablolarının hazırlanmasında kaynak veri elde etmek

amacı ile derlenmektedir.

Derlenen yıllık cari tarım istatistikleri;

- Tarım istatistiklerinde bilgiler belirlenen bilgi derleme takvimine göre, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İl ve İlçe Müdürlükleri aracılığı ile derlenmektedir.
- Tarım istatistiklerine ilişkin cari bilgiler objektif metodlara dayalı olmayıp Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İl ve İlçe Müdürlüklerinin kendi bölgeri hakkındaki izlenimleri ile ellerindeki kaynak ve mevcut verilere dayanmaktadır.
- Tanım ve kavramlar BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN GIDA ve TARIM ÖRGÜTÜ önerileri doğrultusunda belirlenmektedir.

- Bitkisel üretime ilişkin yılda üç tahmin yapılmaktadır. Tüm tahminler Devlet İstatistik Entitüsü ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uzmanları tarafından birlikte yapılmaktadır. Tahminler yılda üç kez toplanan ve dokuz kuruluşun yer aldığı "Tarım Ürünleri Tahmin Komitesi"nde tartışıldıktan sonra kamuoyuna sunulur.
- **Ayrıca,** Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından her on yılda bir Genel Tarım Sayımları yapılmaktadır. Sayımlar Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile işbirliği içinde gerçekleştirilmektedir. Bu sayımlar BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN GIDA ve TARIM ÖRGÜTÜ önerileri doğrultusunda hazırlanıp gerçekleştirilmektedir. Genel Tarım Sayımlarında, cari tarım istatistikleri ile derlenemeyen tarımsal işletmelerin büyüklükleri, tipleri, arazi tasarruf şekli ve arazi parça sayısı ile hanehalkı kompozisyonu gibi bilgiler tarımsal işletmelerden anket yoluyla derlenmektedir.

Milli Gelir: Enstitümüzün üretmiş olduğu tüm istatistikler gibi GSMH istatistikleri de uluslararası tanım ve yöntemlere uygun olarak hesaplanmaktadır. Hesaplamalarda işyerlerinden, ilgili kurum ve kuruluşlardan derlenen veriler esas alınmaktadır.

Fiyat İndeksleri: Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Devlet İstatistik Enstitüsü yaptığı çalışmalarda ve yayınladığı istatistiklerde uluslararası kavram ve yöntemleri kullanan, hatta bu kavram ve yöntemleri daha da ileri noktalara taşımak yolunda gayret içinde olan bir yapıdadır. Bu nedenle, yayınlanan istatistiklerin sağlıklı yapılıp yapılmadığına ilişkin kuşkular, yapılan bu açıklamaların ışığında yersiz olacaktır.

Devlet İstatistik Enstitüsü öncesinde olduğu gibi bugün ve gelecekte de yerli ve yabancı tüm kullanıcıların güvenle kullanabileceği istatistikler üretmeye devam edecektir. Yapılan her çalışmaya ilişkin yapılan teorik ve uygulamaya yönelik yöntem açıklamaları, hesaplamalarda kullanılan kavram ve yönteme ilişkin şeffaflık bunun en önemli göstergesidir.

Soru 5: Bu çerçevede yıllık sanayi anketleri yapılması, mal akış metodolojisinin değiştirilmesi, üretim ve hanehalkı tüketiminin ayrıntılı tahmin edilmesi, hizmet ticaretinin daha ayrıntılı olarak ele alınması, mal ihracatına bavul ticaretinin de dahil edilmesi gibi çalışmalar yapılmakta mıdır?

Cevap 5:Milli Gelir: Yıllık sanayi anketleri Enstitümüzce her yıl düzenli olarak uygulanmaktadır. Bu konu ile ilgili çalışmalar hem yıllık hem de kısa dönemli göstergeleri elde edebilmek amacıyla aylık ve dönemlik olarak yapılmaktadır. Kısa dönemli göstergeler dönemler itibariyle GSYIH hesaplamalarında kullanılmaktadır. Yıllık sonuçlar da 1996 yılı input output çalışmalarında kullanılmış olup, milli gelir revize çalışmalarında da kullanılacaktır.

Harcamalar yöntemiyle GSYİH hesaplamalarında özel nihai tüketim harcamaları ve makine teçhizat yatırımlarında mal-akımı yöntemi kullanılmaktadır.Bu yöntem sadece Türkiye' de değil Avrupa Birliği üyesi bazı ülkelerde de kullanılmaktadır. Hanehalkı gelir ve tüketim harcamaları anketinin sürekli olarak her yıl ve dönemler itibariyle yapılması mümkün olmadığından mal-akımı yönteminin kullanılması zorunlu

olmaktadır. 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren Hanehalkı gelir ve tüketim harcamaları anketi Enstitümüz tarafından uygulanmaya başlanmıştır. Ulusal Hesaplar Dairesi tarafından Özel Nihai Tüketim harcamaları konusunda da bir proje önerisi sunulmuştur. Proje çalışmaları sırasında 2002 yılı Hanehalkı gelir ve tüketim harcamaları anketi sonuçları da değerlendirilecektir.

Üretim tahminleri dönemler itibariyle iktisadi faaliyet kolları itibariyle hesaplamalarda kullanılmaktadır. Üretim tahminlerinin daha detaylı değerlendirmeleri input output hesaplamalarında yapılmaktadır. 1996 yılı input output tablosu 97 sektör olarak hesaplanmıştır. Ulusal Hesaplar Dairesi Başkanlığınca yıllık hesaplamalarla ilgili çalışmalarda üretim tahminleri, dönemler itibariyle hesaplanan GSYİH hesaplamalarından daha detaylı olarak yapılmaktadır.

Hizmet ticareti Merkez Bankası tarafından yayınlanan Ödemeler Dengesi Tablolarındaki detay ölçüsünde hesaplamalara dahil edilmektedir.

1996 yılı input output çalışmaları esas alınarak yürütülecek olan revize çalışmalarında bavul ticareti de kapsama dahil edilecektir.

Tarım ve Sanayi İstatistikleri: Sanayi kesimine ait ilk yıllık veriler, Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1913-1915 yılları için derlenmiş, sonuçları 1917 yılında "1913-1915 Seneleri Sanayi Tahriri" adı altında yayınlanmıştır. 1927 yılında ise Cumhuriyet döneminin ilk Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı yapılarak sanayi sektörüne ilişkin veriler elde edilmiştir.

Yalnız Teşvik-i Sanayi Kanunu' ndan yararlanan kuruluşları kapsayan Yıllık İmalat Sanayi İstatistikleri, 1932 yılından 1942 yılına kadar uygulanmıştır. 1942-1949 yılları arasında çeşitli nedenlerle kesintiye uğrayan anketler, 1951 yılından itibaren yeniden uygulanmaya başlamıştır.

1950-1962 yıllarında 10 ve daha fazla beygirgücü kullanılan işyerleri ve beygirgücü kullansın kullanmasın 10 ve daha fazla kişi çalışan işyerleri kapsanmıştır.

1963-1968 yılları arası ile 1971 yılından itibaren verilen bilgilerde devlet sektörünün tamamı ile özel sektörün 10 ve daha fazla kişi çalışan işyerleri kapsanmıştır.

1970 yılında, devlet sektörünün tamamı ile özel sektörde 10 ve daha fazla kişi çalışan işyerleri ile 9 ve daha az kişi çalışan fakat 50 ve daha fazla beygirgücü kullanan işyerleri kapsanmaktadır.
1983 yılına kadar devlet sektörünün tamamı ile özel sektörde 10 ve daha fazla kişi çalışan işyerleri kapsanmıştır. 1983-1992 yılları arasında özel sektörde 10-24 kişi çalışan işyerlerine ilişkin veriler dar kapsamlı bir soru kağıdı ile toplanmıştır. Ayrıca imalat sanayi kesiminde faaliyet gösteren işyerlerinden (idari bölümler içinde nerede bulunursa bulunsun) devlete ait olanların tamamı ile özel kesime ait 25 ve daha fazla kişi çalışan işyerleri ayrıntılı soru kağıdı ile kapsanmıştır. "1993 Yıllık İmalat Sanayi Anketleri" ile devlet sektörünün tamamı ve özel sektörde 10 ve daha fazla kişi çalışan işyerlerine detaylı soru kağıdı uygulaması başlatılmıştır.

Halen düzenli olarak her yıl veriler derlenerek kamuoyunun kullanımına sunulmaktadır.

7-6838

Özel sektörde 1-9 kişi çalışan imalat sanayi işyerlerine ait veriler ise 10 yılda bir yapılan Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı ile derlenmekte iken, Devlet İstatistik Enstitüsü sanayi istatistikleri sektöründeki bu eksikliği gidermek için 1992 yılından itibaren çok küçük ölçekli imalat sanayi işyerlerinden de örnekleme yöntemi ile her yıl veri derlemeye başlamıştır.

Yıllık Sanayi Anketlerinin sonuçları,

- Kalkınma planları ve yıllık programların hazırlanması,
- Milli gelir ve sanayi üretim indeksi hesaplamaları,
- İhracat içindeki payı son yıllarda büyük gelişme gösteren sanayi ürünlerinin yurt içi üretim miktarlarının belirlenmesi,
- Toptan eşya fiyat indeksleri ağırlıklarının tespiti ile sanayi kesimi büyüme hızının izlenmesi ve alınacak sosyo-ekonomik kararlarda gösterge olarak kullanılmaktadır. Elde edilen veriler uluslar arası tavsiyeleri gözönünde bulundurarak uluslar arası kıyaslamalara imkan sağlamaktadır.

Yıllık sanayi anketlerine ilişkin bu veriler, yerli ve yabancı öğretim üyeleri, kuruluşlar tarafından kullanılmaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün en uzun, en zengin ve en fazla talep edilen veri setlerinden biri olan yıllık sanayi anketlerinin yapılmadığı şeklinde ifade edilmesi üzücü bir durumdur.

7-6838

Tablo 1. 1994=100 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları İndeksi Ana Grup Ağırlıkları

Ana Gruplar	Ağırlıklar
1. Gıda, İçki, Tütün	31,09
2. Giyim ve Ayakkabı	9,71
3. Konut ve Kira	25,80
4. Ev Eşyası	9,35
5. Sağlık	2,76
6. Ulaştırma	9,30
7. Eğlence ve Kültür	2,95
8. Eğitim	1,59
9. Otel, Pastane, Lokanta	3,07
10. Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,38
TOPLAM	**100,00**

7-6838

Tablo 2. 1994=100 Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları İndeksi Ana Gruplar İtibariyle Kapsanan Madde Sayısı

Ana Gruplar	Madde
1. Gıda, İçki, Tütün	130
2. Giyim ve Ayakkabı	73
3. Konut ve Kira	18
4. Ev Eşyası	67
5. Sağlık	13
6. Ulaştırma	24
7. Eğlence ve Kültür	31
8. Eğitim	7
9. Otel, Pastane, Lokanta	13
10. Çeşitli Mal ve Hizmetler	34
TOPLAM	**410**

7-6838

Tablo 3. Cari Fiyatların Derlendiği 35 Yerleşim Merkezi

	Bölge	Nüfus grubu		
		20000+	50001 - 200000	20001 - 50000
Türkiye Kentsel Yerleşim Yerleri	1. Bölge (Marmara)	İstanbul Bursa Kocaeli	Balıkesir	Uzunköprü
	2. Bölge (Ege)	İzmir Denizli	Manisa	Tire
	3. Bölge (Akdeniz)	Adana İçel Antalya	Hatay	Anamur
	4. Bölge (İç Anadolu)	Ankara Konya Eskişehir Kayseri	Karaman	Yerköy
	5. Bölge (Karadeniz)	Samsun	Trabzon Zonguldak Ordu	Merzifon
	6. Bölge (Doğu Anadolu)	Malatya Erzurum	Van Kars	Sarıkamış
	7. Bölge (Güneydoğu Anadolu)	Gaziantep Diyarbakır	Adıyaman Kilis	Birecik

Tablo 4. Toptan Eşya Fiyatları İndeksi Ana Sektör Ağırlıkları (%)

Ana Sektörler	*Toplam*	*Devlet*	*Özel*
Genel	100,00	100,00	100,00
Tarım	22,22	-----	28,92
Madencilik	2,47	7,77	0,88
İmalat	71,12	74,15	70,20
Enerji	4,19	18,08	-----

7-6858

Tablo 5 Toptan Eşya Fiyatları İndeksi Ana Sektörler İtibarıyla Madde ve Madde Çeşidi Sayısı

Ana Sektörler	*Madde sayısı*	*Madde çeşidi*	*Firma sayısı*	*Derlenen fiyat sayısı*
Tarım	107	139	119	782
Madencilik	17	51	105	136
İmalat	551	1115	1045	4196
Enerji	3	9	15	60
Toplam	678	1314	1287	5176

8838/1/6838